

15.12.10.

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

HØRINGSUTTALELSE – FORSLAG TIL NY SAMLEFORSKRIFT OM PSYKISK HELSEVERN.

Vi viser til departementets høringsbrev av 03.09.10. Landets pasient- og brukerombud avgir med dette samlet høringsuttalelse.

Pasient- og brukerombudene i Norge arbeider for å ivareta pasientenes og brukernes behov, interesser og rettssikkerhet. Selv om samleforskriften i det vesentlige innebærer endringer av redaksjonell og teknisk art, finner vi det riktig å påpeke barns behov for styrking av rettssikkerheten ved innleggelse i psykiatriske institusjoner.

Barns særlige behov for styrket rettssikkerhet.

Et barn som blir tvangsplassert i en psykiatrisk institusjon får administrativt begrenset sin frihet. Under institusjonsoppholdet kan barnet oppleve ulike kontrolltiltak som bagasjejennomgang, kroppsvisitering og urinprøver. Barnet kan oppleve tvangsbehandling, herunder tvangsmedisinering. I tillegg kan barn over 16 år oppleve at det blir brukt tvangsmidler som belteseng eller beroligende sprøyter.

Selv om inngrepene kan være nødvendige, er de likevel svært integritetskrenkende. Et barn har i mindre grad enn voksne de nødvendige ressurser til å klage over tiltak som barnet er uenig i. Dette tilsier at barn i større grad har behov tiltak for å vareta rettssikkerhet enn voksne. Dette behovet forsterkes ytterligere for et barn med en alvorlig sinnslidelse.

Sivilombudsmannen uttalte i sak, som gjaldt barnevernsinstitusjoner, at: *"...det ut fra prinsippene om god forvaltningsskikk avgjøres om andre, særlig vedkommendes advokat, skal gis rutinemessig orientering om tvangsbruk".*¹

I en sak om veiledningsplikt for pasienter under psykisk helsevern uttaler Sivilombudsmannen: *"For pasienter i en vanskelig livssituasjon, slik psykisk syke personer i en sykehusavdeling gjerne er, kan det kreves ekstra innsats for at de skal kunne vareta sitt eget tarv."*²

¹ Sivilombudsmannens årsmelding for 2003 s. 119.

² Sivilombudsmannens sak 2005/1947.

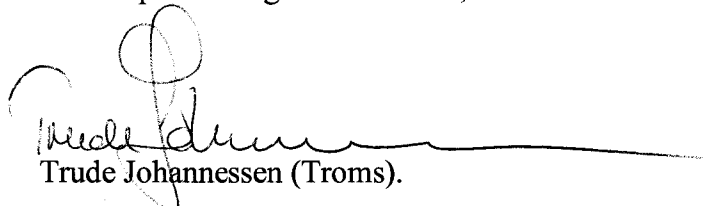
Barn som er tvangsplassert i psykisk helsevern kan være i en vesentlig svakere stilling enn barn i en barnevernsinstitusjon.

Det følger av god forvaltningsskikk at en rutinemessig bør orientere barnets advokat i barnevernsinstitusjoner om tvangsbruk. Vi mener det samme bør gjelde når det utøves tvang mot barn i institusjoner for psykisk helsevern.

At barn i psykisk helsevern er i en særstilling i forhold til voksne underbygges i Aslak Syses kommentarutgave til Psykisk helsevernloven. Syse påpeker at reglene ikke er tilpasset barn og ungdom, selv om disse er en viktig målgruppe. Syse ber departementet *"vurdere om det ikke bør gis egne forskriftsbestemmelser om tvangsmidler og om de særlige bevegelses- og frihetsinnskrenkninger som kan anvendes i forhold til barn"*.³

Pasient- og brukerombudene mener det må iverksettes tiltak for å bedre barns rettssikkerhet ved bruk av tvang i barne- og ungdomspsykiatrien. Et slikt tiltak kan være at barna rutinemessig får oppnevnt egen advokat, eller annen egnet tredjepart, når de blir tvangsplassert. Vedkommende bør ivareta barnets interesser og rettssikkerhet ved alle tvangsvedtak i forbindelse med plasseringen og oppholdet.

Med hilsen,
For landets pasient- og brukerombud,

Trude Johannessen (Troms).

³ Syse 2007 s. 133.